

מי אנאי לזכירה המתעבת על כוב. התעורר הזה
אלי תבור
בידי הש.ב.

"העולם הזה" 1052
תאריך: 4.12.1957

לפני 25 שנה

כתבה בנושא הדת, תחת הכותרת "קבורת הציר לכן תערוך את", הביאה עוד אחד מסיפורי הכפיה הדתית, שסיפר על כן שנקבר מחוץ לגדר מפני שאביו היה גוייה.
כשעץ הגליון: כתב "העולם הזה" אלי תבור.

משלה שכזאת * אגודת ישראל נגד ישראל והציונות

* אמן ושמו ילי * גיורא יוספטל על מצב מפלגתו

הממשלה

הסעיף לא זקב

ביום הראשון השבוע נועדו לממשלה שתי ישיבות: האחת אחרי הצהריים, שבה עמד ראשה הממשלה דויד בן-גוריון לסקור בעיות מדיניות אקטואליות; השניה לשעות הבוקר, לשמיעת דיווח שבוע על ההכנות להצגות העשור.
אלו הישיבות בנויין ראשה הממשלה ברחוב אבן גבירול מס' 1 בירושלים. נכנס מאיר וייסגל, יושב ראש הוועדה להכנת הצגות העשור, כשהוא אוחז בכף ידו של עוזרו בוועדה, מנהל משרד ראשה הממשלה, טדי קולק.

בן-גוריון הרכיב את משקפיו עביה מיס גרת, עיין בניירותיו והודיע כי נתקבלה שאילתה של שריהתחבורה משה כרמל, דובר קבורת ילד מחוץ לגדר בבית הקברות בפרדסיחנה, והוא הציע להוסיף את בירור השאילתא לסדרה יחיים.

ציטטות מול ציטטות. שריהדואר, ד"ר יוסף בורג, שנשאר שר דתי יחיד ליד שולחן הממשלה, מאז פציעתו של שר הדתות משה שפירא מהטלת הרימוג בכי נסת, נחלץ מייד למערכתהגנה. באותו בוקר לא שיער עדיין הד"ר בורג כי יצטרך להופיע בישיבת הממשלה כמתגונן. להיפך: תגיגות העשור, על התעלמות ממסורת יהודית בתיכונן התגיגות.

"אין ספק כי הרב מפרדסיחנה פעל לפי ההלכה." קבע בורג כמוסמך לרבנות מביית המידרש לרבנים בברלין, וניגש מייד ל-הוכיח את דבריו בשפע ציטטות ואסמכתות מן התלמוד הפוסקים.
השרים האחרים לא השתכנעו. שרי הפנים, ישראל ברייהודה, הבין כי הדתיים הסתבכו בפרשה מסעירה, העשויה להו-ציא מידיהם את השילטון על גופות מתי ישראל. הוא הציע לבטל את זכיונן הבלעדי

לקיבוץ נירים בנגב. הצגות הפנטומימה נמשכו גם במקלטים בין הפגזה מצרית אחת לשנייה.
הצדקתו של בית מישפט. לפני תשע שנים ביקרו בארץ אמני הפנטומימה הצרפתיים מרסל מרסו ואטיין דאקרו. היתה זו נקודת מיפנה בחיי וילי. הוא החליט להתמסר לפנטומימה בריציות. בשנת 1950 שיחק לזילי המול — הוא נשלח בשליחות תנועתית לצרפת, וניצל את הזמן כדי להשתלם בבית-ספר לדראמה.

כעבור ארבעה חודשים אול לו הכסף, והקיבוצניק נאלץ לחזור אל שדות המירעה של היריים ולהצגות לפני חבריו.

הערה סתמית של חבר, שטען שאי-אפשר לחקות כמה דמויות בבת אחת, הביאה את וילי לשלב חדש בהתפתחותו האמנותית. הקטע שבו מופיעות הדמויות ביחד הוא המישפט, לפי רישומיו של הקריקטוריסט הצרפתי דומייה. בעזרת שינוי מהיר של מקום עמידתו שיחק וילי בתפקיד שופט, סניגור, קטיגור, נאשם, עד ושמש בית-הדין. כאשר הציג מאוחר יותר קטע זה במוסקבה, לא נתן לו הקהל לרדת מהבימה.

ממיסקבה ליפאן. הצלחתו במוסקבה לא סיחררה את ראשו. וילי חזר ארצה לפרותיו ולסוסו התום, הנושא את השם צח. עתה, למרות שאינו חושב לעזוב את משקו, הוא מתכנן נסיעה ליפאן, לשם השתלמות בפנטומימה יפאנית. כדי לכסות את הוצאות נסיעתו הופיע באחרונה במועדון התיאטרון בתל-אביב, ובהופעות פומביות אחרות. סדרן-העבודה של קיבוץ נירים נאלץ למחוק אותו זמנית מן המישבצת "מירעה" ולהעביר אותו למישבצת "עבודות חרוץ".

אולם לא ברור עדיין באיזה סעיף ירשמו אותו במשך השנתיים הבאות, שאותן יבלה ביפאן. יתכן שהמשק ייאלץ לפתוח ענף חדש בשם "פנטומימה", שבו יהיה וילי המרכז והעובד היחיד.

אנשים

● המזכיר הכללי של מפא"י, הד"ר **ג'ורא יוספטל**, על מצב מפלגתו: "לעת עתה נמצאת מפא"י במצב של התגוננות. אך ככל שנתקרב יותר לבחירות, נבליג פחות ונאלץ להתקיי, כי אני לא ישר".

● ראשה הממשלה **דויד בן-גוריון**, בתגובה על סירוב היומון על החשומר לפרסם את מיכתבו למערכת: "זוהי הגינות מהפכנית חלוצית".

● פרופסור **ישעיהו לייבוביץ** בהר-צאה על כלכלת ישראל: "בשטח זה אין הבדל בינינו ובין האמריקאים. האמריקאים חיים מכספם וגם אנחנו חיים מכספם".

● ח"כ תרות, הד"ר **יוחנן בארר**: "כדי לנהל מערכת בחירות רגילה, יש צורך בכסף. כדי לנהל את המערכה בישראל השנייה, לא די בכסף בלבד. יש צורך בהרבה כסף".

● תוך תקופה קצרה הפך וילי לפנטומימיא החשוב ביותר בישראל, הקאריירה שלו נסתיימה בגלל מותו מחלה ממארת.

גודמן, דיפלומט מבטן ומלידה, הבין כי משהו מסתתר מאחרי ביטול ההזמנה. הרי שאלה היתה: מה? עוד באותו לילה שוחח גודמן טלפונית עם אחד מידידיו הקרובים בבריסל, הידיד הודיע, כי ביטול ההזמנה בא כתוצאה מהתערבותו של דיפלומט ישראלי בבלגיה, שרצה למנוע מהיודי בריסל שמיעת נאום אפיקורסי על ישראל הציורנית.

לדיפלומט הישראלי היה ברור כי גודמן, אנטר-ציוני קיצוני ועקבי, ינסה להשריץ פיע מדיעותיו על הבורגנים היהודים הטריים של בריסל, התורמים מכספם לקרנות הציוניות. קריה גוספה גילתה כי היומנה לביטול ההזמנה באה מחוגי שגרירות ישראל בלונדון, שגייסו לצורך זה את חבריהם בבלגיה.

אין שלום. גודמן החליט לתבוע את עלבונו. כאדם המקורב למשרד-החוץ הבריטי, בקיא גודמן בכללי הנהל הדיפלורטי מטי ונימוסיו, נוהל זה קובע כי אסור לדיפלומט להתערב בענייניו של נתין הארץ שבה הוא מכהן.

לפי כל דיקדוקי הפרוטוקול הדיפלומטי, פנה גודמן לזקן-הסגל הדיפלומטי בלונדון, וביקש שיפסוק על התנהגות אנשי השגרירות הישראלית. כנתין בריטי, המכיר בישראל רק דהיפקטו, טען המנהיג הדתי התקיף: זוהי פגיעה גסה באתיקה הדיפלורטית.

השבוע הגיע הארי גודמן לישראל, כדי להשתתף בישיבת הוועדה-העולמית של אגודת-ישראל, בדרכונו האדום היתה טבועה אשרה ישראלית, שניתנה בשגרירות בלונדון, אולם, הסביר גודמן, אין כאן שום כריתת שלום. התלונה לפני הסגל הדיפלורטי מטי בלונדון בעינה עומדת.

פנטומימה

בעל אלף הפרצופים

בחדר הקטן במוסד לעבריינים צעירים בעיירה הצרפתית, היה קר, הנערים נדחקו, רטנו וקיללו עולם ומלואו. הזמנים היו קשים. מלחמת העולם השנייה נכנסה לי שנתה השלישית. בין הנערים הצרפתיים ישב ילד יהודי קטן-קומה ושחחר, שנקלע למולו הרב למוסד זה במקום לחמהדר-רכונו. שמו היה זאב ליכטנבוים. זאב ניסה לבדר את חבריו עליידי חיקוי דמויות וטיפוסים. בעזרת העוויות ותנועות-גוף הצליח לשכנע את חבריו שהם יושבים ברגע זה ליד שולחן מלא כל טוב, או חוזים בהצגת סרט משעשע. כך התחילה הקאריירה של זאב הפנטומימה וילי, הצעיר בן ה-28, שזכה במדליית זהב בפסטיבל הנוער ב-מוסקבה.

מצחיק את החבר'ה. בשנת 1946 הגיע וילי עם אוננית המעפילים תל-חי ארצה, האנייה נתפסה בלב ים על-ידי המשחתות הבריטיות, והעולים נכלאו ב-מחנה עתלית. כאשר שוחרר, הצטרף וילי לקבוצת נוער בקיבוץ עין החורש של השומר הצעיר. שוב התל וילי משעשע את חבריו בהופעות פנטומימה. על הדשא או בתדר-האוכל העלה וילי את סיפוריו הרילמים.

עם פרוץ מלחמת העצמאות ירד הגרעין

של החברות-קדישא, ולמסור את ענייני הקבורה לידי הרשויות המקומיות. גם השר השמאלי, חבר קיבוץ גור, ידע להשתמש בפגזי הציטטות האסמכתות. הוא שאב את הוכחותיו מתוך ספרות מאוחרת יותר מאשר זו של שריהדואר: דו"ח מבקר המדינה, בדו"ח זה קבע המבקר כי החברות-קדישא פועלות ללא פיקוח ציבורי.
שר מול שר. בן-גוריון חש כי ספינת הממשלה מתקרבת לאחד השירטונים הר מסוכנים, שמתחת לפני המים הקואליציוניים. הוא הדגיש כי הבעייה כאובה מכדי שאפשר יהיה לסכמה על רגל אחת, ושלא כרגיל, כאשר סעיפים כאלה נקברים בשי-כחה, הציע להעלות את הבעיה לדיון מקיף באחת מישיבות הממשלה הבאות. מייד אחר-כך נתן את רשות הדיבור למאיר וייסגל.

אולם בכך לא נסתיימה הפרשה. בין ישיבת הבוקר וישיבת אחרי-צהריים הספיק שריהפנים להיכנס למישרדו, להבריק הצעה למועצה המקומית בפרדסיחנה. ועץ השר: להקצות מייד שטח חדש, לפתיחת בית-קברות שלא יהיה כפוף למוסדות הדת. הקבר הראשון יכרה לילד אהרון שטיינברג. היתה זו הוראה מנוגדת להודעתו הרשית מית של שריהדתות, שהתפרסמה שבוע לפני כן. אולם בהיעדר חוק מתאים, יכול היה כל שר לנקוט בקו הנראה לו.

דיפלומטיה

ההרצאה שבוסלה

הארי גודמן, מזכירה המדיני חד המבט של אגודת-ישראל, קרא בהפתעה את ה-מיברק הדחוף של הקהילה היהודית בברי-סל, בירת בלגיה. במיברק, שהגיע באותו בוקר לכתובתו בלונדון, הודיעו ראשי ה-קהילה כי הם מבטלים את הזמנתם שווגשה לו להרצות אצלם על בעיות היהדות בי שעה זו.

בני טובים לאן?
מנהיג כנופיית "בני טובים" שפעלה בתל-אביב, נידרמן, שנתפס בידי המשטרה, מובא למישפט. קיצוני משמאל: נאשם ("ג'ימי") יונס. מימין: אשתו של נידרמן.